

Borlänge kommun
kommun@borlange.se

2022-10-19
1 (20)
Dnr. 2022:6904

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Maserskolan i Borlänge kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Maserskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Maserskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet följer upp och analyserar undervisningens kvalitet samt effekterna av olika åtgärder som vidtagits för att utveckla undervisningen.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar skolans utveckling, elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna utvecklar och delar med sig av metoder för att systematiskt involvera elever i planering och utvärdering av undervisningen. I detta ingår att ta vara på elevers intressen, inte minst i utformningen av själva innehållet i undervisningen.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att skolan gör ett omtag när det gäller arbetet med att förbättra studieron, och i detta systematiskt tar vara på vad eleverna kan bidra med.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver metodiskt följa upp tecken på avvikelser i lärares kunskapsbedömning och betygsättning och i förekommande fall analysera orsakerna till avvikelserna.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **20 augusti 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redovisningen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr. 2022:6904) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömning för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Rektorn på Maserskolan leder och styr i flera delar skolans utveckling.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorn, genom att följa upp studie- och värdegrundsresultat i alla ämnen och årskurser samt utbildningens förutsättningar, lägger grunden till den analys som påbörjats på skolan inom det systematiskt kvalitetsarbetet, men analyserna ger inte alltid svar på vilka orsaker som ligger bakom resultaten. Rektorn använder underlagen och formulerar utvecklingsområden, samt ser till att resurser sätts in, men har inte själv en framträdande roll i analysarbetet.

Det är dock inte tydligt för alla medarbetare vad olika åtgärder för utveckling konkret förväntas leda till och rektorn har hittills inte i tillräcklig utsträckning följt upp hur utvecklingsarbetet bidrar till den tydligt uttalade målsättningen att utveckla undervisningen i riktning mot ökad måluppfyllelse.

Rektorn ger lärare goda förutsättningar att samverka, men också i det sammanhanget är styrning och uppföljning av vad samverkan i praktiken faktiskt leder till otydlig. Skolan har insatser där jämställdhetsperspektivet är betydelsefullt men saknar ett strategiskt jämställdhetsarbete som ger avtryck i vardagsarbetet och är grundat i uppdraget att verka för att alla elever har samma rätt till utveckling och lärande oberoende av könstillhörighet.

Motivering

Rektorn följer upp skolans resultat men analyser genomförs i begränsad omfattning

Granskningen visar att skolan har en bred uppföljning som underlag för analys i form av både studie- och värdegrundresultat. Trots det genomförs inte en analys som i tillräcklig utsträckning ger insikt i orsaker till varken positiva eller negativa resultat, med fokus på vad skolan faktiskt kan påverka. Det framgår att rektor delegerat det övergripande ansvaret för att analyser av studieresultat genomförs till biträdande rektor. Analyserna genomförs i ämneslagen under ledning av förstelärare utifrån resultatsammanställningar och analysfrågor från skolledningen. I lärarintervjuer framkommer uppfattningen att ämneslagen har otillräckligt med tid för analyser.

Lärare tar i intervju upp en rad förklaringar till studieresultat som ligger utanför lärarnas möjligheter att påverka genom sin yrkesutövning, exempelvis elevernas bakgrund, personliga mognad eller att många lärarbyten kan ha inverkat på resultaten i en grupp. Enligt rektorn kan bakgrunden till detta sätt att resonera vara att problemformuleringen utgått från att en elev behöver hjälp snarare än vad lärare kan göra inom ramen för sin undervisning för att hjälpa eleven. Å andra sidan betonar flera lärare som deltar i intervju att diskussionerna på senare tid lyfts till att studieresultaten mera kopplas till den undervisning som genererat dessa resultat. Ett tecken på framgång i detta kan vara att antalet elever som får stödundervisning utanför sin klass enligt dokumentation och intervjuer har minskat betydligt tack vare ett mera inkluderande synsätt och satsning på tillgängliga lärmiljöer.

Granskningen visar vidare att skolan regelbundet genomför elevenkäter om bland annat trygghet och studiero. Resultaten presenteras och diskuteras vid arbetsplatsträffar. Återkoppling till elever sker dock inte systematiskt, utan varierar beroende på mentor. Elevrådet har en roll som mottagare och förmedlare av resultaten, men av elevintervjuer framgår att resultaten trots detta inte alltid når ut i klasserna. Representer för elevhälsan ser behov av att använda enkätresultaten, men eftersom processen med att återkoppla inte styrs och följs upp så uteblir effekten av enkätresultaten som ett aktuellt underlag i skolans utvecklingsarbete.

Rektorn följer inte systematiskt upp undervisningens kvalitet

Granskningen visar att rektorn saknar effektiva arbetssätt för att följa upp undervisningen. I granskningen framkommer att skolans övergripande prioritering är att utveckla undervisningen för att nå ökad måluppfyllelse. Trots det saknas en systematisk uppföljning och analys av undervisningens kvalitet. Av insänd dokumentation samt intervju med rektorn framgår att rektorn på grund av stor belastning av dagsaktuella krav inte nått fram till att, genom till exempel lektionsbesök, regelbundet ta reda på

vilken undervisning som leder till de resultat skolan uppnår. Tidigare försök med att sammanställa lärares individuella reflektioner över den egna undervisningen har enligt rektorn inte varit ett verksamt arbetssätt för att få en rättvisande bild. Lärare uppger att rektorn tar del av ämneslagens protokoll för att få en bild av nuläget, och att rektorn i medarbetarsamtal tar upp kända utvecklingsbehov av att till exempel stärka lärarens ledarskap. Enligt representanter för elevhälsan förekommer det att personal med specialpedagogisk kompetens på lärares initiativ observerar undervisningen om något inte fungerar, men det finns inte en plan för detta. Skolledningen har föregående år haft stöd av en extra ledningsresurs som i sina iakttagelser konstaterat att trots att elever utreds för särskilt stöd och trots att åtgärdsprogram skrivs, tas detta inte tillvara och får konsekvenser för hur den dagliga undervisningen utformas och anpassas. Rektorn beskriver i intervju att den pedagogiska personalen behöver förhålla sig till den insikten för att utveckla undervisningens kvalitet.

Rektorn fattar beslut om och resurssätter åtgärder för utveckling, men åtgärderna grundar sig inte alltid i en analys och effekterna följs inte upp

Granskningen visar att skolans utvecklingsarbete ofta har präglats av att processer påbörjats men att rektors uppföljning av åtgärdernas effekt uteblivit. Det framgår att goda idéer och lovvärda insatser som effektivt skulle ha kunnat bidra till ökad måluppfyllelse inte fullbordats och därmed mer belastat än hjälpt den pedagogiska personalen.

I intervjuer med skolans personal framkommer en bild av att rektorn är visionär och står för många goda idéer för att utveckla skolan, men att en stor del av det långsiktiga utvecklingsarbete som initierats i praktiken fått stå tillbaka för mera akut och åtgärdande arbete. Det framgår att rektorn tillitsfullt har delegerat uppdrag, men att rektorn inte i tillräcklig omfattning följt upp effekterna, och lärare uttrycker att det funnits svårigheter med att hålla reda på olika utvecklingsprojekt. Ett exempel som lärare beskriver är en gemensam satsning på källkritik, men som uppges ha "dött ut lite", då tydlig styrning saknats och annat tagit över. Det framkommer också att skolans personal med specialpedagogisk kompetens har uppdraget att driva ett utvecklingsarbete kopplat till lektionsdesign, som går ut på att differentiera undervisningen, men arbetet har enligt lärare hittills inte följts upp och utvärderats. Vidare har tidigare kompetensutveckling och projekt inte alltid prioriterats utifrån analys, men rektorn uppger att de prioriterade målen förhoppningsvis nu syns i pågående projekt.

Innevarande läsår har skolledningen begränsat utvecklingsarbetet till de områden som av rektor ses som avgörande för att utveckla den dagliga undervisningen och nå högre måluppfyllelse. Ett exempel på detta är att förtydliga specialpedagogernas uppdrag att

kartlägga elevers behov och synliggöra progression i elevers lärande för att kunna av-
göra hur kartläggningarna bidrar och stödjer pedagogerna i arbetet med elever. Ett an-
nat exempel är att socialpedagogernas mandat varit otydligt, trots att skolpersonalen i
sin analys varit eniga om behoven. Nu prioriterar skollädaingen att förtydliga detta
mandat så att både elever och lärare kan få konkret stöd i att upprätthålla trygghet
och en lugn skolmiljö, och skolan har infört rastaktiviteter, öppnat kiosk samt ökat när-
varon av vuxna i korridorer på raster, och i flera intervjuer bekräftas viss framgång i ar-
betet. Även ämneslagens förutsättningar för analys prioriteras så att orsaker till kun-
skapsresultat kan ge utgångspunkter för utveckling av undervisningen. Uppföljning är
tänkt att ske genom löpande avstämningar, statistik och i förekommande fall via enkä-
ter. Rektorn är tydlig med att utvecklingsinsatser som görs ska ha tydlig koppling till de
prioriterade målen och att ingen i skolans personal ska inrikta sig på något annat än
dessa.

Skolan har inte ett strategiskt jämställdhetsarbete

Granskningen visar att skolan saknar ett strategiskt och systematiskt jämställdhetsar-
bete som ger avtryck i verksamheten. Det framgår dock att det finns en del inslag som
kan kopplas till jämställdhetsområdet. Exempelvis har jämställdhetsbegreppet enligt
elever ingått i samtal om demokrati inom samhällsorienterande ämnen i samband
med valet nyligen och enligt lärare har ett projekt inom värdegrundsarbetet som inrik-
tar sig på "machokultur" beröringspunkter som passar in. Rektorn framhåller också i
en kommentar att skolan har ett projekt med externa samarbetspartners om sex, sam-
tycke och relationer i vilket jämställdhetsperspektivet är centralt. Elever som deltar i
intervju uppger att de inte märkt någon skillnad i bemötande eller möjligheter bero-
ende på könstillhörighet. Lärare konstaterar dock att skolans enkäter visar att flickor
får mindre tid och utrymme jämfört med pojkar, och reflekterar över att pojkar gene-
rellt tar mycket plats och kräver uppmärksamhet på flickors bekostnad, något som kan
vara svårt för lärare att hantera.

Precis som på nationell nivå uppvisar flickor som grupp bättre studieresultat än pojkar,
men på Maserskolan jämnas det ut i årskurs 9 sett till statistik som skolan tagit fram
för de tre senaste läsåren. En slutsats som framförs i information som rektor lämnat är
att eftersom betydligt större andel pojkar får särskilt stöd kan bakgrunden vara att in-
satser utifrån åtgärdsprogram har effekt. Det saknas dock en fördjupad analys av orsa-
kerna. När det gäller upplevd trygghet så visar skolans enkäter skillnader, då flickor
jämförelsevis till exempel ser flera platser i skolmiljön som otrygga. Även resultat från
den senaste Skolenkäten från vårterminen 2022 visar att flickorna i dåvarande årskurs
8 genomgående gett lägre skattningar än pojkarna inom tio av elva frågeområden.

Rektorn ger den pedagogiska personalen bra förutsättningar att samverka men styrningen är inte alltid tydlig

Granskningen visar att rektorn byggt en organisation som ger goda möjligheter till regelbunden samverkan mellan olika personalkategorier på skolan. Att samverka och uppdrag i olika forum och konstellationer fullföljs och fyller sitt syfte har ofta byggt på tillit och förväntan, men tydlig styrning och uppföljning har saknats. I skolans ledningsgrupp ingår från innevarande läsår teamledare, tillika förstelärare, som representanter för arbetslagen och specialpedagog från elevhälsan, vid sidan av skolledning och skoladministratör. Av granskningen framgår att ledningsorganisationen syftar till att möjliggöra för rektorn att arbeta mera övergripande genom utökade mandat för teamledare. Lärare beskriver nyordningen som ett framsteg, och har till exempel enklare kunnat påverka förutsättningar som schema och gruppindelning. Representanter för elevhälsan beskriver också positiva effekter, exempelvis att rektorn nu har tagit en tydligare roll i elevhälsoteamet.

Granskningen visar vidare att skolans ämneslag förväntas arbeta aktivt för att utvärdera och utveckla undervisningen och föra bedömningsdiskussioner. Enligt lärare sprids där också på lärares initiativ till exempel lärdomar från kompetensutveckling, men det finns inte ett uttalat krav från rektor att lärare ska göra detta. Årskursarbetslagen har som främsta uppdrag att stötta i till exempel elevsocialt arbete, arbetsmiljö eller organisatoriska frågor. Till varje arbetslag är en medarbetare med specialpedagogisk kompetens samt en socialpedagog kopplade för att kommunikation mellan arbetslag, elevhälsoteam och elevsocialt team ska ske smidigt. I intervju med representanter för elevhälsan framgår att exempel på resultat av att specialpedagogisk kompetens ingår i arbetslagen är förbättrad kommunikation med mentorer. I samtal kring undervisningen och behov av utveckling lyfts nu oftare perspektivet till gruppnivån och hur undervisningen genomförs, i stället för att som tidigare fokusera på enskilda elevers problem. Även lärare instämmer i att organisationen och kommunikationen mellan berörda funktioner nu är tydlig och att det är viktigt att alla medarbetare vet vad som gäller. Rektorn understryker dock i intervju att en generell slutsats är att skolan behöver arbeta vidare med förutsättningar och implementering av arbetssätt, rutiner och roller.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet följer upp och analyserar undervisningens kvalitet samt effekterna av olika åtgärder som vidtagits för att utveckla undervisningen.

Granskningen visar att rektorn har skapat en organisation som kan ge utökat utrymme för rektorn att mera systematiskt ta sig an det pedagogiska ledarskapet, och en regelbunden uppföljning och analys av undervisningen och de åtgärder som syftar till att utveckla denna skulle mycket väl rymmas inom skolans prioriterade områden för innevarande läsår. Detta eftersom utveckling av undervisningen ses som avgörande för att nå högre måluppfyllelse och att ämneslagens förutsättningar för analys av undervisningen är prioriterade i skolans utvecklingsarbete.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att fastlägga tillfällen att samla in information om hur undervisningen bedrivs. Utgångspunkt skulle kunna vara Skolinspektionens stödmaterial för lektionsobservationer [Observationsstöd \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/observationer) som täcker centrala kvalitetskriterier, antingen i sin helhet, eller i mindre skala i de delar som ligger nära skolans utvecklingsområden. Parallellt kan resultatet av observationer vara underlag för ämneslagens diskussioner i syfte att utveckla undervisningen. Eftersom den specialpedagogiska kompetensen stärkts på skolan kan det finnas möjlighet för de medarbetarna att operativt engageras i uppföljning och analys av undervisningen, för att på längre sikt bidra till att måluppfyllelsen ökar. Rektorn behöver också följa upp att beslutade åtgärder får genomslag och att det som överenskommits faktiskt följs av medarbetarna samt att det blir en kontinuitet när nya medarbetare kommer till.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att undervisningen i huvudsak är målfokuserad, strukturerad och varierad och att lärarna ger eleverna ett gott stöd och positiv bekräftelse. Undervisningen är också till del anpassad till elevers behov och förutsättningar. Däremot tas elevers intressen tillvara i alltför begränsad omfattning inom ramen för undervisningen, och elevernas möjlighet till reellt inflytande över innehållet i undervisningen, genom att involveras i planering och utvärdering, är begränsad.

Motivering

Undervisningen är huvudsakligen målfokuserad, strukturerad och varierad och lärarna är aktiva och stödjande

Granskningen visar att undervisningens upplägg i stora delar bygger på en gemensam modell, benämnd Masermodellen, med tydlig struktur, även om det finns variationer beroende på ämne eller lärare. Av intervjuer med elever och lärare framträder bilden av att vid flertalet lektioner följs denna struktur som tydliggör exempelvis startuppgift, arbetsgång, mål och ofta också vilken förmåga som övas. Skolinspektionens observationer visar att modellen ofta följs i delar, men sällan fullt ut. Lektionerna börjar i regel med genomgång, därefter följer enskilt arbete i form av uppgifter i lärobok eller på papper, och observationer visar att lärarna är aktiva och stödjande så att eleverna kommer igång och koncentrerar sig på uppgifterna. I elevintervjuer beskrivs även variation mellan enskilt arbete och grupparbete men också att stödet varierar och att elever ibland kan få vänta på hjälp. Rektorn kommenterar att undervisningen tenderar att vara läroboksstyrd och att färre digitala verktyg används än förväntat med tanke på de möjligheter som finns år 2022. Lärare tar dock upp ett användbart digitalt hjälpmedel med förklaringar på andra språk än svenska som används i undervisningen.

Undervisningen anpassas inte tillräckligt så att elever stimuleras och utmanas, men eleverna får positiv bekräftelse av lärare

Granskningen visar att undervisningen i stora delar anpassas så att eleverna ska nå E-nivån, medan arbetet med att stimulera och utmana elever att nå högre nivåer inte får samma utrymme. Exempel som framgår i granskningen och som visar att undervisningen anpassas är att elever under vissa matematiklektioner delas i grupper, då ele-

verna kan få hjälp utifrån där de befinner sig i sitt lärande, och kan också lära tillsammans. Elever som riskerar att inte nå målen kan enligt lärare till exempel få hjälp av bildstöd eller alternativa förklaringar, vilket även framgår i lektionsobservationer. Lärare uppger att de ofta fokuserar på individnivån genom att ta reda på om elever vill nå högre mål, och kan då ge individuellt anpassade utmaningar i form av exempelvis mera omfattande och svårare litteratur eller fördjupningar och anpassade examinationsformer. Samtidigt uttrycker lärare att det är svårare att utmana elever som kommit långt jämfört med att rikta in undervisningen mot att alla ska klara E-nivån och att arbetssättet med fördjupningar kan innebära för mycket eget ansvar för elever. Även elever uttrycker uppfattningen att lärarna i första hand hjälper eleverna att nå betyget E och rektorn säger att hens bild är att undervisningen inte erbjuder tillräckliga möjligheter för elever att nå längre i sin kunskapsutveckling. I flera lektionsobservationer noteras att lärarna uppmuntrar och positivt bekräftar elevers prestationer och aktivitet och tydligt förmedlar engagemang och vilja att göra det bästa för eleverna, och i intervjuer framhålls vikten av goda relationer som grund för framgång.

Undervisningen har en del inslag som gör att elever kan påverka undervisningen men det är otydligt för elever hur det leder till förändring

Granskningen visar att flera lärare har metoder att involvera elever genom att fråga efter deras synpunkter på undervisningen, men det är inte tydligt i vilken utsträckning detta betyder att eleverna faktiskt kan påverka. Den tidigare beskrivna fastställda lektionsstrukturen (Masermodellen) innehåller ofta momentet utvärdering, men flera lärare som deltar i intervju säger att de inte kommit till den punkten "på många år" eller sällan hinner. Andra lärare instämmer och säger att utvärdering av undervisningen borde göras oftare. En lärare beskriver att hen ibland reflekterar över *varför* det gick som det gick tillsammans med en kollega. Andra exempel från lärare är att sammanfatta och repetera samt ta stickprov på vad eleverna lärt sig eller be elever göra "tummen upp eller ned" för att ta reda på hur eleverna uppfattat lektionen. I elevintervju framträder bilden att eleverna tror att lärarna ställer frågor om undervisningen för att de måste, inte för att de vill, men också att utvecklingssamtal och mentorstid kan ge möjlighet för lärare att fråga och för elever att berätta hur de ser på undervisningen. Både rektorn och elevhälsan beskriver den inställning som ska vara skolans grundsyn; i möten med elever ska ingången vara hur vuxna kan hjälpa eleven, vilket gäller i alla situationer under skoldagen, inklusive lärandet på individnivå. Rektorn framhåller vidare att lärare använder tester och diagnoser för att avgöra om undervisningen nått sitt syfte, men att detta kan behöva förtydligas för eleverna. Endast en av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde hade utvärderande inslag, då eleverna avslutningsvis skulle ta fram två bra saker med lektionen och en som kan bli bättre

("two stars and a wish"). Lärare uttrycker svårigheter med att i planering ta tillvara elevers intressen eftersom eleverna är väldigt olika, men ger exempel på att en utgångspunkt kan vara elevers behov av att fördjupa sig i något näraliggande som exempelvis vardagsekonomi, en annan att elever intresserat sig för valet och velat veta mera om vad som kan hända när Sverigedemokraterna får ökat inflytande.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att lärarna utvecklar och delar med sig av metoder för att systematiskt involvera elever i planering och utvärdering av undervisningen. I detta ingår att ta vara på elevers intressen, inte minst i utformningen av själva innehållet i undervisningen.

Granskningen visar att elevernas möjligheter att påverka sin utbildning är beroende av situation eller lärare och att utvärdering som grund för planering endast sker sporadiskt. Vidare framgår att den pedagogiska personalen i grunden är medvetna om att det ingår som en del i läraruppdraget att involvera eleverna och att det skulle kunna ha positiva effekter i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att initiera erfarenhetsutbyte där lärare kan hjälpas åt att delge varandra exempel på hur elever kan medverka i och påverka utformningen av undervisningen, och tillsammans utveckla metoder för detta. Arbetet kan till exempel följas upp i medarbetarsamtal. Att bygga på unga människors intressen och involvera dem så att de kan påverka sitt lärande kan bidra till motivation och därigenom i förlängningen också till en positiv utveckling av skolans kunskapsresultat.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionens bedömning

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att skolan bedriver ett långsiktigt och konkret arbete för att skapa och upprätthålla tryggheten på skolan. Arbetet bygger på kartläggning och analys av behov. Det finns också ett grundläggande, traditionellt arbete för att skapa studiero, bland annat med överenskommelser i form av nedskrivna regler. Tillämpningen varierar dock mellan olika lärare eller är enbart rutinmässig, vilket kan leda till att arbetet inte får tillräckligt stor effekt. Möjligheten att systematiskt och brett ta vara på elevers synpunkter och idéer arbetet med att förbättra studieron och förebygga störningar används i alltför begränsad omfattning.

Motivering

Skolan har ett fungerande arbete för att skapa och upprätthålla trygghet

Granskningen visar att skolans trygghetsarbete genom medvetna satsningar gett resultat, även om arbete återstår för att skapa och upprätthålla trygghet för alla elever. I granskningen framkommer en samstämmig bild av att skolan i allmänhet upplevs trygg av eleverna. Enligt skolans egna kartläggningar finns dock en del skillnader mellan flickor och pojkar, till exempel har platser i skolmiljön där det förekommer att flickor ogärna vistas på raster identifierats. Med utgångspunkt i nämnda kartläggning samt synpunkter som kommit fram i elevråd har resurser satsats på trygghetsarbetet, till exempel har rastaktiviteter införts och flera vuxna vistas ute i skolmiljön. Skolan har som prioriterat område detta läsår att förtydliga det elevsociala arbetet och rollerna inom detta så att både pedagoger och elever kan få ett konkret stöd i arbetet med att upprätthålla tryggheten på skolan. Rektorn är också medveten om att trygghetsteamets arbete behöver struktureras och förankras i personalgruppen, och processen är påbörjad. Av samtliga intervjugrupper beskrivs klimatet på skolan som vänskapligt och präglat av goda relationer.

Skolans arbete för att säkerställa god studiero har inte tillräcklig effekt

Granskningen visar att även om skolan har regler och överenskommelser om hur arbetet för en studiemiljö där elever inte blir störda i sitt skolarbete ska bedrivas, så finns många tecken på att studieron inte är tillräckligt bra för alla elever. Skolan har, som tidigare nämnts i beslutet, sedan lång tid en gemensam modell för hur lektioner struktureras, Masermodellen, vilken syftar till förutsägbarhet och tydlighet, och som därmed kan ha positiv effekt på studieron. Bland annat ska elever enligt modellen innan lektioner stå på led utanför klassrummen och mobiltelefoner samlas in, och därefter ska elever direkt börja arbeta med en startuppgift för att undvika att det uppstår stök i samband med starten på dagen eller i övergångar mellan raster och lektioner. Bakgrunden är att mycket av störningarna i studiemiljön enligt intervjuer med både elever

och vuxna härrör från raster och händelser i korridorer och att det kan ta tid att komma igång med lektioner. Av granskningen framgår dock att modellen inte utvecklats i takt med förändringar i synen på hur verksam den är. Personalomsättning både i ledning och bland övrig personal har också medfört att modellen inte är helt förankrad hos den pedagogiska personalen. Rektorn uppger i en kommentar att modellen enbart är intressant om alla är överens om dess effektivitet.

Enligt intervjuer med såväl elever som vuxna på skolan varierar studieron beroende på vilket ämne eller vilken elevgrupp det gäller, eller vid vilken tidpunkt på dagen en lektion genomförs. Av intervjuer framgår också att lärarna förhåller sig på olika sätt till att vidta åtgärder, till exempel samla in mobiltelefoner. Skolinspektionens lektionsobservationer visar att det förekommer störande inslag, främst genom ett stort antal sena ankomster och en hel del interaktion mellan elever som inte har med undervisningens innehåll att göra. Även i intervjuer med lärare bekräftas bilden av att sena ankomster inverkar negativt på studiemiljön och representanter för elevhälsan uppger att lärares olika förmåga att leda eleverna kan ha betydelse för studieron. Av intervjuer med elever framgår att de uppfattar att elever i mycket begränsad omfattning varit delaktiga i att ta fram de ordningsregler som ska gälla, samt att reglerna sällan aktualiseras. Resultat på Skolinspektionens skolenkäten från vårterminen 2022 för årskurs 8 visar att skolan endast ligger marginellt under snittet för Borlänge kommun och för samtliga deltagande enheter när det gäller frågeområdet studiero. Det ska dock inte tolkas alltför positivt eftersom det ändå innebär att många elever inte har en tillräckligt bra studiero, då sammanlagt 18 procent (motsvarande ungefär 24 elever) har svarat ofta/alltid på frågan "Hur ofta är det så stökigt på lektionerna att du har svårt att koncentrera dig?"

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att skolan gör ett omtag när det gäller arbetet med att förbättra studieron, och i detta systematiskt tar vara på vad eleverna kan bidra med.

Granskningen visar att även om skolans arbete med att göra skolan trygg också rymmer åtgärder som syftar till att förbättra studieron så har inte alla elever tillräckligt bra studiero. Befintliga regler och strukturer som syftar till förbättrad studiero har inte den effekt som avsetts. Granskningen visar också att elevernas möjligheter att vara med och forma vad som ska gälla är begränsade och att elevers tankar kring och synpunkter på arbetet för en god studiero inte har tagits tillvara i tillräcklig utsträckning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att skolan, inom ramen för det påbörjade arbetet med att utveckla det elevsociala arbetet, skapar utrymme och metoder för att systematiskt och brett låta elever komma till tals i frågan om förbättrad studiero, och på allvar tillvarata det som kommer fram. Det kan till exempel ske genom någon form av fokusgrupper eller i klassråd där elever och lärare grundligt analyserar orsaker till störningar och vad de tillsammans kan göra för att förbättra sin gemensamma arbetsmiljö. Resultat av elevenkäter kan med fördel ingå som utgångspunkt för samtal. Därefter kan regler/förhållningssätt formuleras på ett positivt sätt och förankras så att elever känner igen att de varit med om utformningen. Studiero hör till de områden som är mest grundläggande för god undervisning och goda skolresultat och är också det område där eleverna själva har mycket stor makt att påverka.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 22, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionens bedömning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar.

Sammanfattande motivering

Den sammanfattande motiveringen till bedömningen är att rektorns uppföljning och analys av avvikelser i lärarnas bedömning och betygssättning inte sker systematiskt. Rektorn ser dock till att lärarna har förutsättningar och metoder att vid fastställda tillfällen arbeta för en mer likvärdig bedömning och betygssättning.

Motivering

Rektorns analys av avvikelser inom området bedömning-betygsättning sker inte systematiskt

Granskningen visar att rektorn i vissa fall har gjort analyser vid tecken på avvikelser i lärares betygssättning i förhållande till betygskriterierna, men även att detta arbete inte sker systematiskt. Av granskningen framgår att rektorn i stor utsträckning förlitar sig på att bedömningsarbetet i ämneslagen säkerställer en likvärdig bedömning, men utan att följa upp detta. Rektorn ger exempel på att analyser gjorts i ämneslagen vid skillnader i betygsnivåer mellan klasser och att rektorn till exempel tagit upp med lärare om orsaker till att elever fått höga betyg i fysik, men inte i matematik. I intervjuer

med lärare framkommer att rektorn bistår i lärarnas bedömning om de ber om det, och att det hänt att rektorn ställt frågor kring lärares betygsättning när andra lärare eller mentorer reagerat på avvikande betygsnivåer, men rektorn har enligt lärare inte systematiskt följt upp betygsättningen. Rektorn nämner som tecken på god bedömaröverensstämmelse att betyg efter provningar i samband med lovskola, där andra lärare gjort bedömningen, harmonierat med de betyg ordinarie lärare satt. Av nationell statistik framgår vidare att relationen mellan skolans betyg och resultat på nationella prov generellt de senaste åren visar på god överensstämmelse.

Rektorn ger lärarna förutsättningar och metoder att kvalitetssäkra sina omdömen och betyg

Granskningen visar att rektorn har organiserat så att lärarna vid fastställda tillfällen sambedömer och diskuterar sin bedömning och betygsättning utifrån ett brett underlag. I skolans mötesorganisation finns inlagda möten för ämneslagen avsedda för bedömningsdiskussioner. Elever och lärare beskriver i intervjuer underlagen som lärarna utgår från, bland annat provresultat, inlämnade uppgifter och aktivitet på lektioner samt att lärare och elever har betygssamtal. Skolan ger förutsättningar för formativ bedömning utifrån matriser, som ger en tydlig koppling till styrdokumentens krav. Detta ger delaktighet och möjlighet till insyn i bedömningsprocesser för elever och vårdnadshavare. Det finns dock skillnader mellan lärare när det gäller hur systematiskt de använder matriserna. Flera lärare beskriver att de ofta sambedömer inom sina ämneslag och ger exempel på att de samrättar och gemensamt bedömer nationella prov, där sådana finns. Även diskussioner över ämnesgränser sker, exempelvis inom naturorienterande ämnen, där kunskapskraven kan vara likartade. Enstaka lärare som saknar ämneskolleger kan samarbeta med lärare på andra skolor inom exempelvis praktiskt-estetiska ämnen. I intervju med lärare framkommer också att flera betraktar området likvärdig bedömning som mycket viktigt och att de inte alltid anser sig ha tillräckligt med tid för bedömningsdiskussioner. I rektorsintervjun framgår en beskrivning som överensstämmer med den lärarna ger, och rektorn betonar ämneslagens centrala roll i arbetet med likvärdig bedömning och betygsättning. Av granskningen framgår dock att rektorn ännu inte initierat en diskussion på skolnivå för att säkerställa likvärdig bedömning, vilket enligt lärare skulle vara angeläget. Rektorn reflekterar också i intervjun över behov av att följa upp ämneslagens arbete inom området bedömning och betygsättning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver metodiskt följa upp tecken på avvikelser i lärares kunskapsbedömning och betygsättning och i förekommande fall analysera orsakerna till avvikelserna.

Granskningen visar att även om skolans arbete med bedömning och betygsättning generellt inte visar på avvikelser när det gäller lärares kunskapsbedömning så behöver rektorn ha ett tydligt arbetssätt för att säkerställa elevernas rätt till en likvärdig och rättssäker bedömning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn inom sitt systematiska kvalitetsarbete etablerar arbetsformer och skapar utrymme för att utifrån kunskapsresultaten följa upp och analysera eventuella avvikelser som kan bero på att lärare inte tolkar och tillämpar kunskapskrav och betygskriterier på ett likvärdigt sätt. Det skulle till exempel kunna ske genom att rektorn eller annan ansvarig skolledare vid några tillfällen under läsåret deltar i lärares bedömningsdiskussioner för att få en bild av hur lärarna faktiskt kalibrerar sin bedömning samt vilka kompetensutvecklingsinsatser som kan behövas. Rektorn skulle också inför medarbetarsamtal kunna ta stickprov ur lärares betygsättning och be lärare motivera valda betyg. Alla elever har rätt att bli bedömda på samma grunder oavsett vilken skola de gått i eller vilken lärare som gjort bedömningarna, och felaktiga betyg kan allvarligt påverka elevers framtida val och livsmöjligheter.

På Skolinspektionens vägnar

2022-10-19

X Anne-Charlotte Ramsthaler

Anne-Charlotte Ramsthaler

Beslutsfattare

Signerat av: Anne-Charlotte Ramsthaler

Utreddare Lena Westerman Annerborn har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare John Haeberle och utredare Anneli Flygare Rydell medverkat.

Bilaga 1: Underlag

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 10 lektionsobservationer.
- 2 gruppintervjuer med elever.
- 2 gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal kriterier. Dessa kriterier beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter

Maserskolan, belägen i Borlänge kommun och med kommunen som huvudman, leds av en rektor med 100 procents tjänstgöring på skolan. Skolan ligger centralt i tätorten Borlänge och har vid tiden för granskningen 361 elever.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 15-16 september 2022. Besöket genomfördes av Lena Westerman Annerborn, John Haeberle och Anneli Flygare Rydell.